

คาดหวัง การรับรู้ของนักศึกษา และ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในการประเมินผล
การเรียนรู้การฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*

Expectation and Perception of Students in The Cooperative Education by
The Establishments and Evaluation in Learning Outcomes of Students in
Majors Business Computer Faculty of Management Science of
The Valaya Alongkorn Rajabhat University Under
The Royal Patronage

ณัตตยา เอี่ยมคง (Nuttaya iamKhong)**

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคาดหวังและการรับรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ที่เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในระบบสหกิจศึกษา และศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ประกอบการต่อการฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินตนเองของนักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และแบบประเมินความคิดเห็นของผู้ประกอบการ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 27 คน เข้าสหกิจศึกษาในสถานประกอบการจำนวน 16 แห่ง นักศึกษามีความคาดหวังและการรับรู้ในด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านประสบการณ์ และด้านการพัฒนาตนเองที่ได้รับจากหน่วยงานที่นักศึกษาฝึกสหกิจศึกษาพบว่าอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) และการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$)
2. สถานประกอบการที่รับนักศึกษาการประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพต่อนักศึกษาฝึกสหกิจศึกษาของสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำแนกโดยรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

* บทความวิจัยเผยแพร่ (Research articles published journal)

** อาจารย์สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ

อีเมล: nuttaya.iam@vru.ac.th

Lecturer of Computer Business in Faculty of Management Sciences Valaya Alongkorn Rajabhat University

E-mail: nuttaya.iam@vru.ac.th

($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.54) ด้านทักษะพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.58) ด้านความสามารถทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.38) ด้านความสามารถและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.45) ด้านความสามารถตามสาขาวิชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.75) ทางสถานประกอบการมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษาตลอดระยะเวลาการฝึกสหกิจศึกษาดังนี้ นักศึกษามีความตั้งใจในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความประพฤติเรียบร้อย มีความกระตือรือร้นและตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างดียิ่ง สิ่งที่นักศึกษาควรได้รับการพัฒนา คือ การเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายเพื่อสามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ และสร้างจุดเด่นจากการนำความคิดสร้างสรรค์มาประกอบการทำงานได้

คำสำคัญ : การรับรู้ ความคาดหวัง สถานประกอบการ สหกิจศึกษา

Abstract

This research aims to study the expectation and perception of students in the business computer subject that practice in cooperative education and study the opinions of the establishments in evaluation learning outcomes of the students in the business computer subject that practice in cooperative education. The samples used in this study were students in the majors Business Computer Faculty of Management Science of The Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage and the establishments who joined the cooperative education program. The instrument used to collect data was a student self-development form and entrepreneur evaluation form. The data were then analyzed for frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and descriptive statistics.

The result showed that:

1. The population were 27 students in the business computer subject of the Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage. Students practice in cooperative education at 16 establishments. Students have expectations and perceptions in the knowledge, ability, personality, experience and self-development from the results of the cooperative education activities were found at a high level ($\bar{X}$ = 4.21) and perception was found at a high level. ($\bar{X}$ = 4.11)
2. The evaluation of learning outcomes of the cooperative education of the students. The result by overall were average scores at the highest level ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.54) by basic skills were average score at the highest level ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.58) by social skills were average scores at the highest level ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.38) by capability

and responsibility were average scores at the highest level ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.45) by specific ability in subject field were average scores at the high level. ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.75) The establishments provide feedback about the practice of students in cooperative education were good situation. Students have good work intent with capability and responsibility. They have good mannered and social relation with enthusiasm to successes. The suggestion has been students should improve skill and learn more about the various sources of knowledge that can be used in their career and create a feature of bringing creativity to work.

Keyword : Expectation, Perceptions, Establishment, Cooperative Education

บทนำ/Introduction

ในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไปในปัจจุบันนี้ที่มีการแข่งขันสูงในตลาดแรงงาน สถานศึกษาจะต้องผลิตบัณฑิตที่ตรงต่อความต้องการของสถานประกอบการ โดยคำนึงถึงคุณภาพของบัณฑิตก่อนออกไปทำงานในสถานประกอบการเป็นสำคัญ ด้วยการที่มหาวิทยาลัยส่งนักศึกษาไปสู่สถานประกอบการเข้าไปร่วมฝึกในระบบสหกิจศึกษากับสถานประกอบการ นำความรู้ ความสามารถ ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไปใช้ในสถานประกอบการ เรียนรู้ ฝึกประสบการณ์ ทักษะฝีมือ ให้เป็นที่ยอมรับต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเราเรียกว่า การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (“Work Integrated Learning: Wil”) เมื่อนักศึกษาได้เข้าไปสู่สถานประกอบการก่อนจบการศึกษานักศึกษาจะได้รับโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะด้านอื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการประกอบวิชาชีพต่อไปในอนาคตรู้ถึงชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา โดยการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานมีด้วยกัน 9 รูปแบบ (สุเมธ แยมณูน, 2546) งานวิจัยชิ้นนี้ได้นำรูปแบบของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานแบบสหกิจศึกษา (Cooperative Education) มาใช้ คือ มีการกำหนดระยะเวลาทำงานไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตร เน้นการบูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจ้างงานของนักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษา จึงทำให้บัณฑิตที่จบไปมีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต โดยนักศึกษาจะเข้าไปอยู่ในสถานประกอบการในสถานะพนักงานชั่วคราวที่ต้องลงมือปฏิบัติงานจริงตามที่เรียนมาโดยมีกำหนดระยะเวลาการทำงานในสถานประกอบการเป็นระยะเวลา 4 เดือน โดยมีอาจารย์นิเทศนักศึกษาสหกิจศึกษา ทำหน้าที่ประสานงานด้านสหกิจศึกษาให้คำปรึกษา รับรองคุณภาพงานที่สถานประกอบการเสนอมา มีการเข้านิเทศและประเมินผลนักศึกษาในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เพื่อพบปะกับพนักงานที่ปรึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการที่นักศึกษาปฏิบัติงานอยู่เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559 หน้า 1-4)

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการรับรู้และความคาดหวังของนักศึกษาที่เข้าร่วมสหกิจศึกษาในสถานประกอบการและความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในระบบสหกิจศึกษา และข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการต่อนักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้นักศึกษามีความสามารถตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังและการรับรู้ของนักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ที่เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในระบบสหกิจศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการในการประเมินผลการเรียนรู้การฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยด้านเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2560 เนื่องจากเป็นช่วงที่นักศึกษาเพิ่งเสร็จสิ้นการดำเนินการสหกิจศึกษาโดยผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามจากนักศึกษาและผู้ประกอบการ จากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชนที่นักศึกษาร่วมฝึกสหกิจศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หน่วยงานที่นักศึกษาเข้าสหกิจ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้และความคาดหวังของนักศึกษาที่เข้าร่วมสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในระบบสหกิจศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และผู้บริหารหรือผู้ประสานงานหรือพนักงานที่ปรึกษาสหกิจศึกษาของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกิจศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1.1 นักศึกษาที่ร่วมโครงการสหกิจศึกษาในปีการศึกษา 2559 สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 27 คน

1.2 ผู้ประกอบการหรือหัวหน้าที่ดูแลนักศึกษาในโครงการสหกิจศึกษาจำนวน 16 แห่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินตนเองของนักศึกษา สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยในแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ตอนที่ 2 ความคาดหวังและการรับรู้เรื่องการฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษา และตอนที่ 3 คำแนะนำและข้อเสนอแนะของนักศึกษา และแบบประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกสหกิจศึกษา

แบบประเมินของผู้ประกอบการแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ตอนที่ 2 ความเห็นของผู้ประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพต่อนักศึกษาฝึกสหกิจศึกษา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยนำมาจาก (ณัฐชา อารังโชติ และคณะ, 2555) (วาสิณี มหาพิราภรณ์ และวิรงรอง มีศรีสุข, 2555) โดยในตอนที่ 2 แบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

5 หมายความว่า มีความคาดหวังมากที่สุด

4 หมายความว่า มีความคาดหวังมาก

3 หมายความว่า มีความคาดหวังปานกลาง

2 หมายความว่า มีความคาดหวังน้อย

1 หมายความว่า มีความคาดหวังน้อยที่สุด

เกณฑ์การวิเคราะห์ใช้เกณฑ์ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความคาดหวังมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความคาดหวังมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความคาดหวังปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความคาดหวังน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความคาดหวังน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้แล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้ววิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ด้านด้วยกัน คือด้านนักศึกษา และด้านผู้ประกอบการ

ด้านนักศึกษา

นักศึกษาที่ตอบแบบประเมินมีด้วยกัน 27 คน เป็นเพศชาย 18 คน และเพศหญิง 9 คน โดยตารางที่ 1 แสดงหน่วยงานที่นักศึกษาเข้าสหกิจศึกษา พบว่านักศึกษาส่วนมากฝึกสหกิจศึกษากับหน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 48.15 แบ่งเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25.93 รองลงมา คือ ธุรกิจธุรกิจเทคโนโลยีสื่อสารจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.81 และธุรกิจก่อสร้างจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 ฝึกงานกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 แบ่งเป็นธุรกิจธุรกิจเทคโนโลยีสื่อสารจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 37.03 ธุรกิจพลังงานปิโตรเคมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 และฝึกงานกับหน่วยงานภาครัฐจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานที่ฝึกงาน

สถานที่ฝึกงาน	จำนวนนักศึกษาฝึกงาน/คน	ร้อยละ
1. หน่วยงานภาครัฐ	2	7.41
2. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	12	44.44
- ธุรกิจเทคโนโลยีสื่อสาร	10	37.03
- ธุรกิจพลังงานปิโตรเคมี	2	7.41
3. หน่วยงานภาคเอกชน	13	48.15
- ธุรกิจเทคโนโลยีสื่อสาร	4	14.81
- ธุรกิจก่อสร้าง	2	7.41
- ธุรกิจอุตสาหกรรม	7	25.93
รวม	27	100

นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นถึงลักษณะงานหลังจบการศึกษา นักศึกษามีความความสนใจเข้าทำงานในหน่วยงานดังต่อไปนี้

หน่วยงานภาคเอกชนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 แบ่งเป็นธุรกิจเทคโนโลยีสื่อสารจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 40.74 และธุรกิจอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 หน่วยงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 แบ่งเป็นธุรกิจอื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.81 และธุรกิจเทคโนโลยีสื่อสาร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 และนักศึกษาที่ไม่สนใจทำงาน หรือ ไม่มีลักษณะงานที่สนใจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และหน่วยงานภาครัฐจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.12 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะงานที่สนใจ

ลักษณะงานที่สนใจ	จำนวน	ร้อยละ
1. หน่วยงานภาครัฐ	3	11.12
2. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	6	22.22
- ธุรกิจเทคโนโลยีสื่อสาร	2	7.41
- ธุรกิจอื่นๆ	4	14.81
3. หน่วยงานภาคเอกชน	12	44.44
- ธุรกิจเทคโนโลยีสื่อสาร	11	40.74
- ธุรกิจอื่นๆ	1	3.70
4. ไม่สนใจทำงาน ไม่มีลักษณะงานที่สนใจ	6	22.22
รวม	27	100

ในส่วนของความคาดหวังและการรับรู้ ในด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านประสบการณ์ และด้านการพัฒนาตนเองที่ได้รับจากหน่วยงานที่นักศึกษาฝึกสหกิจศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) และการรับรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของความคาดหวังและการรับรู้ของนักศึกษาฝึกสหกิจศึกษา

ประเด็นการสำรวจ	ความคาดหวัง ($\bar{X}$)	ระดับความคาดหวัง	การรับรู้ ($\bar{X}$)	ระดับความคาดหวัง
1. ด้านความรู้	4.21	มาก	4.02	มาก
2. ด้านความสามารถ	4.03	มาก	3.99	มาก
3. ด้านบุคลิกภาพ	4.46	มาก	4.50	มาก
4. ด้านประสบการณ์	4.17	มาก	3.97	มาก
5. ด้านพัฒนาตนเอง	4.20	มาก	4.08	มาก
รวม	4.21	มาก	4.11	มาก

ด้านผู้ประกอบการ

นักศึกษาของสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 นักศึกษาเข้าฝึกงานในสถานประกอบการจำนวน 16 แห่ง โดยแบ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 8 แห่ง บริษัทเอกชนจำนวน 7 แห่ง และหน่วยงานราชการจำนวน 1 แห่ง โดยความคิดเห็นของสถานประกอบการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพต่อนักศึกษาฝึกสหกิจศึกษาโดยรวม ด้านทักษะพื้นฐาน ด้านความสามารถทางสังคม ด้านความสามารถและ

รับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้านความสามารถตามสาขาวิชาดังแสดงในตารางที่ 4 – 8 และความเสนอแนะเพิ่มเติมโดยมีรายละเอียดดังนี้

สถานประกอบการที่รับนักศึกษาประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพต่อนักศึกษาฝึกสหกิจศึกษาของสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำแนกโดยรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้ด้านความสามารถทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถและความรับผิดชอบที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านความสามารถตามสาขาวิชาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของสถานประกอบการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพต่อนักศึกษาฝึกสหกิจศึกษา จำแนกโดยรวม

ลำดับที่	ความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านทักษะพื้นฐาน	4.53	0.58	มากที่สุด
2	ด้านความสามารถทางสังคม	4.80	0.38	มากที่สุด
3	ด้านความสามารถและความรับผิดชอบ	4.71	0.45	มากที่สุด
4	หน้าที่ความสามารถตามสาขาวิชา	4.38	0.75	มาก
	รวม	4.60	0.54	มากที่สุด

สถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อนักศึกษาฝึกงาน โดยการประเมินผลการเรียนรู้จาก การฝึกสหกิจศึกษา ของสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจด้านทักษะพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ประกอบการให้คะแนนนักศึกษาด้านทักษะพื้นฐาน นักศึกษามีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ มีทักษะการสื่อสารด้านการอ่านและมีทักษะการสื่อสารด้านการเขียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) และด้านที่น้อยที่สุดคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.55$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน
เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกสหกิจศึกษา ด้านทักษะพื้นฐาน

ลำดับที่	ความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.41	0.57	มาก
2	มีทักษะการสื่อสารด้านการพูด	4.33	0.62	มาก
3	มีทักษะการสื่อสารด้านการฟัง	4.55	0.64	มากที่สุด
4	มีทักษะการสื่อสารด้านการอ่าน	4.62	0.49	มากที่สุด
5	มีทักษะการสื่อสารด้านการเขียน	4.62	0.56	มากที่สุด
6	มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบ สารสนเทศ	4.66	0.62	มากที่สุด
7	มีทักษะการจัดการวางแผนและดำเนินงาน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด	4.55	0.57	มาก
	รวม	4.53	0.58	มากที่สุด

สถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อนักศึกษาฝึกงานเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกสหกิจศึกษาของ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ด้านความสามารถทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.38)

ผู้ประกอบการประเมินด้านความสามารถทางสังคมของนักศึกษา ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและการปฏิบัติตามกติกาของสังคมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.92$) รองลงมาคือ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และมีความสำนึกต่อส่วนรวม มีบุคลิกภาพที่ดี มีมารยาทและมีสัมมาคารวะและยอมรับความคิดเห็นและการวิจารณ์อยู่ใน ระดับมากที่สุด($\bar{x}=4.88$)และข้อที่มีการประเมินน้อยที่สุดคือ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.77$) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกสหกิจศึกษา ด้านความสามารถทางสังคม

ลำดับที่	ความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และมีความสำนึกต่อส่วนรวม	4.88	0.32	มากที่สุด
2	การทำงานเป็นกลุ่มในบทบาทผู้นำ	4.51	0.57	มากที่สุด
3	การทำงานเป็นกลุ่มในบทบาทผู้ตาม	4.74	0.44	มากที่สุด
4	การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสถานประกอบการ	4.77	0.42	มากที่สุด
5	มีบุคลิกภาพที่ดี มีมารยาทและมีสัมมาคารวะ	4.88	0.32	มากที่สุด
6	มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและการปฏิบัติตามกติกาของสังคม	4.92	0.26	มากที่สุด
7	ยอมรับความคิดเห็นและการวิจารณ์	4.88	0.32	มากที่สุด
	รวม	4.80	0.38	มากที่สุด

สถานประกอบการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกสหกิจศึกษา ด้านความสามารถและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45)

โดยรวมพบว่านักศึกษามีความตั้งใจในการทำงาน ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมา คือ การตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 4.85$) และ ข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ มีข้อเสนอแนะและแนวคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางาน ($\bar{X} = 4.37$) ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกสหกิจศึกษา ด้านความสามารถและความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ลำดับที่	ความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การตรงต่อเวลา	4.85	0.36	มากที่สุด
2	เข้าใจและปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	4.70	0.46	มากที่สุด
3	แก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	4.55	0.57	มากที่สุด
4	ตั้งใจในการทำงาน ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	4.88	0.32	มากที่สุด
5	ความอดทนภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	4.81	0.39	มากที่สุด
6	ความกระตือรือร้นภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	4.77	0.42	มากที่สุด
7	มีข้อเสนอแนะและแนวคิดใหม่ๆในการพัฒนางาน	4.37	0.68	มาก
	รวม	4.71	0.45	มากที่สุด

สถานประกอบการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกสหกิจศึกษา ด้านความสามารถตามสาขาวิชา อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.75)

โดยการพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความสามารถของนักศึกษา โดยรวมหลังเข้าสหกิจศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) รองลง คือ โดยภาพรวมแล้ว ท่านมีความเห็นว่า นักศึกษาท่านนี้สามารถปฏิบัติงานตามสายงานได้อยู่ในระดับใด ประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) และ ข้อที่มีผลการประเมินน้อยที่สุด คือ ความสามารถของนักศึกษาโดยรวมก่อนเข้าสหกิจศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.88$) ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้จากการฝึกสหกิจศึกษา ด้านความสามารถตามสาขาวิชา

ลำดับที่	ความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	นักศึกษาสามารถพัฒนาชิ้นงานด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น การสร้างชิ้นงานจากโปรแกรมภาษา PHP หรือ ภาษาใดๆ ได้	4.11	0.84	มาก
2	นักศึกษามีความสามารถคิดและวิเคราะห์ระบบงานด้วยโมเดลได้ เช่น ออกแบบฐานข้อมูล หรือสร้างไดอะแกรมต่างๆ	4.29	0.91	มาก
3	นักศึกษาสามารถทำชิ้นงานกราฟิกได้ เช่น วาดภาพประกอบการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน หรือ การตกแต่งรูปภาพด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	4.48	0.80	มาก
4	ความสามารถของนักศึกษาโดยรวมก่อนเข้าสหกิจศึกษา	3.88	1.08	มาก
5	ความสามารถของนักศึกษาโดยรวมหลังเข้าสหกิจศึกษา	4.81	0.39	มากที่สุด
6	โดยภาพรวมแล้ว ท่านมีความเห็นว่านักศึกษาท่านนี้สามารถปฏิบัติงานตามสายงานได้อยู่ในระดับใด	4.74	0.52	มากที่สุด
	รวม	4.38	0.75	มาก

ในส่วนของแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีสถานประกอบการตอบแบบสอบถามจำนวน 16 แห่ง พอสรุปได้ดังนี้

ทางสถานประกอบการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษา ดังนี้ ระหว่างเวลาที่นักศึกษาฝึกงานกับสถานประกอบการนั้น นักศึกษามีความตั้งใจในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความประพฤติเรียบร้อย มีความกระตือรือร้นและตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างดียิ่ง นักศึกษาเสียสละเวลาให้กับงานด้วยความเต็มใจ และเมื่อนักศึกษายินดีรับฟังคำแนะนำ และเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว รู้จักนำเสนอผลงานซึ่งอยู่ในระดับดีเยี่ยม มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อเรียนจบ นักศึกษาสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกงานไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้

และทางสถานประกอบการแนะนำให้นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาความรู้ในด้าน คือ การใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ และสร้างจุดเด่นจากการนำความคิดสร้างสรรค์มาประกอบกับการทำงานได้ เพื่อไปต่อยอดในการประกอบอาชีพ และที่สำคัญนักศึกษาควรหาความชำนาญของตนเองให้พบเพื่อเป็นจุดเด่นในการทำงานในอนาคตเพื่อให้ได้งานที่ตรงต่อความรู้ความสามารถของนักศึกษา โดยผู้ประกอบการพบว่าระหว่างระยะเวลาการฝึกงานของนักศึกษานั้น นักศึกษามีความสามารถในการพัฒนาโปรแกรมขึ้นใช้เองแต่มีความสามารถในการใช้โปรแกรมประยุกต์ได้ดีเยี่ยม มีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่รวดเร็ว จึงควรเน้นไปในด้านการออกแบบและการใช้งานโปรแกรมประยุกต์ให้มากขึ้นในระหว่างเรียน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ด้านตามผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านนักศึกษา

นักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 27 คน เข้าสหกิจศึกษาในสถานประกอบการจำนวน 16 แห่ง นักศึกษามีความคาดหวังและการรับรู้ใน ด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านประสบการณ์ และด้านการพัฒนาตนเองที่ได้รับจากหน่วยงานที่นักศึกษาฝึกสหกิจศึกษาพบว่าอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) และการรับรู้อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการสหกิจศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ สาขาวิชาการบัญชี โดยนักศึกษาคาดว่าจะได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานในอนาคต (เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล, 2557) และงานวิจัยเรื่อง ความคาดหวังและการรับรู้เรื่องการฝึกงานของนักศึกษาในหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความคาดหวังและมีการรับรู้เรื่องการฝึกงานโดยปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันไม่ส่งผลให้ความคาดหวังและการรับรู้ต่างกัน นักศึกษาควรมีการกำหนดสถานที่ฝึกงานให้ตรงกับวิชาเอกที่เลือกเรียนและควรมีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างฝึกงานมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวนักศึกษาและผู้ประกอบการ (วาสนีย์ มหาพิราภรณ์ และ วิรงรอง มีศรีสุข, 2555) โดยทางสาขาวิชาได้ช่วยนักศึกษาเลือกสถานประกอบการฝึกสหกิจศึกษาให้ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน

2. ด้านผู้ประกอบการ

สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 รายวิชา สหกิจศึกษา มีจำนวน 6 หน่วยกิต ระยะเวลาการเข้าสหกิจศึกษาจำนวน 4 เดือน นักศึกษาของสาขาวิชา เข้าสหกิจศึกษาในสถานประกอบการจำนวน 16 แห่ง โดยแบ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 8 แห่ง บริษัทเอกชนจำนวน 7 แห่ง และหน่วยงานราชการจำนวน 1 แห่ง

สถานประกอบการที่รับนักศึกษาการประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพต่อนักศึกษาฝึกสหกิจศึกษาของสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำแนกโดยรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54) ด้านทักษะพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) ด้านความสามารถทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.38) ด้านความสามารถและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) ด้านความสามารถตามสาขาวิชา อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.75) สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะของนักศึกษาโครงการสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย(ชลลดา มงคลวนิช และ ยาวรรณ เลิศกุลทนนท์, 2558) กล่าวว่าสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏในระดับมากเรื่องการมีมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ กริยามารยาท ความขยันหมั่นเพียร ความอ่อนน้อมถ่อมตนการทำงานร่วมกับคนอื่น และ การเคารพกฎระเบียบขององค์กร ส่วนคุณสมบัติอื่นๆ มีความพึงพอใจในระดับปานกลางของการประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากสถานประกอบการ ทางสถานประกอบการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษาว่า ระหว่างระยะเวลานักศึกษาฝึกสหกิจศึกษากับสถานประกอบการนั้น นักศึกษามีความตั้งใจในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความประพฤติเรียบร้อย มีความกระตือรือร้นและตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างดียเยี่ยม นักศึกษาเสียสละเวลาให้กับงานด้วยความเต็มใจ และเมื่อนักศึกษายินดีรับฟังคำแนะนำ และเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว รู้จักนำเสนอผลงานซึ่งอยู่ในระดับดีเยี่ยม มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อเรียนจบ นักศึกษาสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกงานไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้

สิ่งที่นักศึกษาขาดคือ นักศึกษาควรหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา กล่าวถึงนักศึกษาไม่กล้าตัดสินใจ ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่ค่อยเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ (สมศิริ วัฒนสิน และยุวดี ภู่อาลี, 2554) เพื่อนำมาปรับใช้และเป็นความรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้ประกอบการทำงานด้วยตนเองได้ เพื่อไปต่อยอดในการประกอบอาชีพ และที่สำคัญนักศึกษาควรหาความชำนาญของตนเองให้พบเพื่อเป็นจุดเด่นในการทำงานในอนาคตให้ได้งานที่ตรงต่อความรู้ความสามารถที่ชัดเจน จากที่พบในการฝึกงานของนักศึกษานั้น พบว่านักศึกษายังขาดความสามารถในการพัฒนาโปรแกรมขึ้นใช้เองแต่มีความสามารถในการใช้โปรแกรมประยุกต์ได้ดีเยี่ยมและมีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่รวดเร็ว จึงควรเน้นไปในการออกแบบและการใช้งานโปรแกรมประยุกต์ให้มากในระหว่างเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการรับนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานสหกิจศึกษาตามแนวความคิดของสถานประกอบการ: กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชชมงคลพระนครกล่าวถึงปัญหาที่พบจากการฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษาว่า สถานศึกษาน่าจะมีการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาวิชาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพการนำไปปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ (ณัฐชา อารังโชติ และคณะ, 2555) และงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาบัณฑิตทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาโดยมีการประเมินผลนักศึกษาที่เข้าฝึกสหกิจศึกษาดังนี้ นักศึกษามีความรู้ความสามารถไม่ถึงระดับดีมากตามเกณฑ์ที่สถานประกอบการตั้งไว้โดยสถานประกอบการมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงรายวิชาในกลุ่มวิชาเอกซึ่งเป็นพื้นฐานความรู้ให้มีความทันสมัยมากขึ้นและเน้นการฝึกปฏิบัติด้วยการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ (สมศิริ วัฒนสิน และยุวดี ภู่อาลี, 2554) จากข้อเสนอแนะของสถานประกอบการทำให้สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ได้สิ่งที่ควรนำไปเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปในอนาคต โดยหลักสูตรที่จะปรับปรุงในปี 2561 นั้นจะปรับเป็นหลักสูตรธุรกิจดิจิทัล ที่นักศึกษาสามารถค้นพบสิ่งที่นักศึกษาต้องการได้จากรายวิชาในหลักสูตร และสามารถไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้ สิ่งที่จะเพิ่มคือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาปัจจุบันขาดไปและให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น สอดคล้องงานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสหกิจศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษา สาขาวิชาธุรกิจและอาชีวศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สิริฉันท์ สิริกุล เตชะพาพงษ์, 2558) กล่าวว่ากระบวนการบริหารจัดการสหกิจศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีการประสานงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการโดยสถานศึกษาต้องรับผิดชอบเตรียมความพร้อมนิสิตด้านความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ โดยการจัดการเรียนการสอนต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และสถานประกอบการควรสนับสนุนนักศึกษาเข้าปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชลลดา มงคลวนิช และ ยาวรรณ เลิศกุลทนนท์. (2558). "ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะของนักศึกษา โครงการสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย". ปรินญาหมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- ณัฐชา อารังโชติ และคณะ, . (2555). "ปัญหาและอุปสรรคในการรับนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานสหกิจศึกษาตามแนวความคิดของสถานประกอบการ: กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลพระนคร". ปรินญาหมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลพระนคร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). "คู่มือสหกิจศึกษา". มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วาสิณี มหาพิราภรณ์ และวิรงรอง มีศรีสุข. (2555). "ความคาดหวังและการรับรู้เรื่องการฝึกงานของนักศึกษาในหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป". ปรินญาพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศิริ วัฒนสิน และยุวดี ภู่อาลี. (2554). "การพัฒนาบุคลากรด้านการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา". ปรินญาหมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- สิรินันท์ สิริกุล เทพพาพงษ์. (2558). "การบริหารจัดการสหกิจศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษา
สาขาวิชาธุรกิจและอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย". วารสารปัญญาวิวัฒน์
ปีที่ 7, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2558): 146-156.
- สุเมธ แยมั่น. (2546). "เอกสารวิจัยส่วนบุคคลลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา เรื่อง สหกิจศึกษา : รูปแบบการจัด
การศึกษาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ". วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล. (2557). "การประเมินผลโครงการสหกิจศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ สาขาวิชาการบัญชี".
วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 8, ฉบับที่ 1
(มกราคม-เมษายน 2557): 145-157.